

# ORIENTEERUJA

8. aprill 1998

Nr. 2(29)

## Eesti juuniorid võitsid MM-pronksi



Margus Hallik



Taavi Nurm



Canter Värton

Foto: Harry Veide

23.-28. veebruaril toimusid Venemaal Tuulas juunioride MM-võistlused, millest võttis osa ka Eesti koondis koosseisus Canter Värton, Margus Hallik ja Taavi Nurm, lisaks Mati Ojandu treener-asjaajaja rollis. Neidusid meil kahjuks seekord võistlemas ei olnud.

MM-rajad olid eestlastele edurikkad: individuaalselt oli Canter 4nda kohaga parim, teatesõidus võideldi välja koguni pronksmedalid. Läbi aegade on see Eesti orienteerujate kolmas medalivõit tiitlivõistlustel. Pronksi on kaela saanud Sixten Sild 1991. a suvel ja Maret Vaher 1994. a talvel, teates pole varem veel nii kõrgele tõustud.

Võistlused toimusid Tuula oblastis, 100 km Moskvast lõunasse. Metallistide puhkebaas oli koht, kus asus võistluskeskus ja kuhu olid majutatud ka kõik osavõtjad. Eriti meeldiv oli see, et nii hotell, suusastaadion kui määrdeboxid asusid ühel territooriumil.

Kohale jõudsimel kaks päeva enne esimest starti, nii et kohanemiseks jäi aega piisavalt. Nagu ikka tavaks, sai harjutuspäeval tutvuda kohaliku maastikuga, mis osutus meie jaoks täiesti koduseks. Huvitavaks tegid asja hõredas metsas asuvad sügavad jär-sunõivalised säikorud, mida tuli kor-duvalt läbida. Ette oli valmistatud neli kaarti, mis kõik omavahel kattusid. Venemaale oli tulnud sportlasi kokku 16 riigist, võistlustulle asus täpselt 50 noormeest ja ligi 40 neidu.

### Tavarada

(H 14,7 km 11 KP; D 9,2 km 8 KP) Ilm oli külm, rada jääs ja kiire, seetõttu sõideti planeeritud võitja-ajast palju nobedamini. Tekkis küsimus, kas ehk polnud distants liialt lühike.

Oli arvata, et venelased on kodus tugevad, kuid seda, et nad terve pjedestaali vallutavad, ei usutud. On ju tavaliselt ikka põhjamaalased need, kellel on medalite jagamisel peamine sõna öelda. Soomlased sõitsid stabiilselt ja olid neljakesi kümne hulgas, kuid lootused olid neil kõrgemad. Ka rootslased ja norralased esinesid enda kohta veidi tagasihoidlikult. Esikümnesse mahtus lisaks meie põhjamaalastele ja võõrustajatele veel üks eestlane, üks slovakk ja üks rootslane. Maailmameistriks tuli Ruslan Gritsan. Neidudest olid eriti tublid soomlannad, võttes nelikvõidu. Eestlased olid kokkuvõttes 5. real.

Eestil oli väga hea päev. Meeskonna kogenuim liige Canter tegi suurepärase sõidu, eriti just raja teisel poolel, ja oli finišis neljanda ajaga. "Pronksmedal jäi siiski veel kaugele, kuid olen selle tulemusega ka väga rahul", lausus Canter.

Ka Margus sõitis hästi – 15. koht noormehele, kes valmistus hooajaks kahevõistlejana, kindla sihiga jõuda Nagano olümpiamängudele. Margus: "Kaardilugemine jääb sõidutempole alla, tegin paar viga. Oleksin muidugi füüsiliselt raskemat rada oodanud, siis oleks tulemus võinud parem olla."

Võistkonna noorim – Taavi – suusatas vastavalt oma võimetele ja

saavutas 25. koha. "Natuke tuli viga, kuid jäin enam-vähem rahule," sõnas poiss. Tema saab võistelda ka järgmisel juunioride MMil Bulgaarias. Kui Canter ja Margus on lõpetanud Otepää suusakooli ja saanud sealt kõva suusatamisspõhja, siis Taavi õpib Nõo Reaal-gümnaasiumis ja teeb sporti kooli kõrvalt.

### Lühirada

(H 7,2 km 9 KP; D 5,6 km 9 KP) Sprindile mindi vastu suures lootuses kohti parandada. Ilm oli soojem, kuid lumi kandis, nii et lõigata oli võimalik ja seda võimalust ka kasutati. Lühirada oli tehnilisem ja ka füüsiliselt raskem.

Vene poisid olid taas tasemel, hõivates poodiumi 2 astet. Juba teise tiitli järjest võitis Ruslan Gritsan, ainult 2 sekundit kaotas talle Markku Kainu Soomest ja 5 sekundit Vitali Homtšenko. Tulemused oli tihedad nagu lühirajal ikka. Õnnetult läks Jari Sillmanil, kes oli liider veel kilomeeter enne lõppu, kuid kukkus siis valusalt ja pidi leppima 5. kohaga. Ka neidude maailmameistri tiitel jäeti koju Venemaale – Anna Ustinova võitis 2 sekundiga rootslannat Maria Bergkvisti. Pronksile sõitis Anna Vorobjova, samuti Venemaalt.

Eestlastel oli must päev, meie parimana oli Canter alles 18. Ta ise arvas, et lendas orki just lõigetega ja kurtis samas, et ka lihas oli tühi ja sõit ei sujunud kohe mitte. Ebaõnn tabas Margust, kes raja alguses murdis suusakepi ja sõitis tükk maad uisutades ainult jalgedega. Tasuks 23. koht. Taavi oli

meie stabiilseim – 25. koht nagu tavarajalgi. Kõigil kolmel tuli sisse vigu, mis lühirajal on andestamatud. Mati Ojandu arvas, et poisid põlesid läbi. Ehk oli tõesti tahtmine hästi esineda nii suur, et ei suudetud rajal oma tegevust enam kontrollida.

Pärast võistlust olime üsna pettunud, kuid õhtul isekeskis arutasime, et unustame tänase ja lähme homme medalit püüdma. Magama läksime mõttega, et unistused võivad ikka kõrgemad olla.

### Teade

(H 7,0-7,3 km 11 KP; 4,75-5,2 km 11 KP) Suusad saime väga hästi libisema ja see töötas head. Favoriitideks olid venelased ja soomlased, kelle vahel eeldati duelli kullale, potentsiaali medalitele jõudmiseks oli nii Rootsil kui Norral, kuid miks ka mitte mõnel teisel riigil. Mida lähemale jõudis stardihetk, seda rohkem oli õhus pinget. Teatameeskonna oli välja pandud 13 riiki. Meie sõitsime number 5 all, selle koha olid Canter, Vallo ja Ander 2 aastat tagasi välja sõitnud.

Esimest vahetust sõitis Margus, kiire suusataja. Avaetapp oligi kiire, siit tulid päeva parimad ajad. Pressipunktis oli kogu punt veel koos, raja teise poolega tõmmati väikesed vahed sisse. Hajutus oli palju. Liidrina andis teate üle Soome, järgnesid Venemaa, Rootsi ja 4. Eesti, eespool Norrat.

Teises vahetuses oli Taavi, võrdsest hea nii füüsiliselt kui tehniliselt. Ta sõitis välja vahetuse 6. aja, lastes endast mööda ainult norralase. Juhtima oli

asunud Rootsi Norra ja Soome ees. Võõrustajad olid alles neljanda, kuid viimases vahetuses oli neil välja käia trumpäss – kahekordne maailmameister Gritsan.

Kolmandas vahetuses tuiskas Eestil rajal Canter, heal päeval kõigeks võimeline. Viimane vaatus oli eriti põnev: Soome ja Venemaa, favoriidid mõlemad, olid teise vahetusega positsioone käest andnud, seetõttu oodati nende ankrumeestelt maksimaalset sooritust. Kuid ka meie ei olnud oma lootusi maha matnud ja ergutasime pressipunktis Canterit nii nagu jõudsimel. Venelastega oli vahe veel minut ja veel olime 5ndad. Raja lõpuosas säilitas Värton-poiss külma närvi ja moodus tugevast venelastest, olles ühtlasi ka viimase vahetuse kiireim sõitja. Soome viimase vahetuse võistleja läbis vale KP ja tühistati. See tähendas aga, et väike Eesti oli nüüd pronksil! Võitjana oli finišeerinud Rootsi, hõbedale tuli Norra. Pettununa lahkusid soomlased, löödud mehed olid ka Venemaa pojad, kes jäid üldse medalist ilma. Kõik ülejäänud olid väga rahul.

Ülev hetk oli autasustamistsereemoonial, kui vardasse tõmmati Eesti rahvuslipp ja meie väikeste lipukestega pjedestaalile tõusime. Nii kena oli sealt alla vaadata tervele sellele rahvahulgale, kes võitjaid austama oli tulnud, ja tunda, et täna on suur päev. Süda hõiskas, töö oli tehtud.

Korraldus oli igati tasemel, jäime tõesti rahule. Ei olnud ühtegi etteheidet ka skandinaavlastelt, kellel on tavaliselt kriitiline eelarvamus Venemaale tulles. Näiteks turvameetmed olid tugevad – meid valvas 80-pealine miilitsajõuk. Vaba aeg oli võimalikult tihedalt sisustatud kultuuriprogrammiga, kõigest ei jõudnud osagi võtta. Vabal päeval sõidutati kogu delegatsioon Tuulasse, kus külastasime kuulsaid relva- ja ka samovaride muuseume. Eriline eksootika oli see paljudele eurooplastele, kes olid esmakordselt Venemaal. Õhtul näidati videomontaazi päevastest sündmustest, oli avalik loosimine ja muidugi ka diskod. Huvitav vahejuhtum leidis aset avatseremoonial. Iga osavõtjat tervitasid vene näitsikud musiga. See aga oli nii ootamatu meie treenerile. Sai nalja!

Kõik asjaosalised lävisid omavahel ladusalt, saime paljudega tuttavaks. Seltskond oli igal juhul lõpp-mõnus, viimasel päeval oli lausa kahju lahku minna.

MARGUS HALLIK

# Mõtisklusi suusaorienteerumisest



Raul Kudre

Foto: Harry Veide

Järjekordne hooaeg on läbi ja see ei olnudki kõige halvem. Lootsin küll MMilt kahte esikümne ja kahte teise kümne kohta, samuti meeste teate 6ndat kohta, aga päris nii see ei läinud. Samas oskan mina ilmselt kõige paremini võrrelda meie sportlaste ning juhtivate maade harjutamisvõimalusi ning selle taustal oli möödunud hooajal siiski edasi-

minekut, mis peaks andma indu harjutamiseks. Juunioride MMi pronks oli muidugi meeldiv üllatus ja see peaks näitama, et suusaorienteerumisega on mõtet tegelda ka kõigi raskuste (ilm, ala kallidus ja teisitimõtlejad) kiuste. Ilus punkt hooajale on Rauli pronks Soome MVlt. Seda ei saa võtta enam üllatusena, sest MMil on Raul kogu aeg

olnud 2.-4. "soomlane", aga võita kõiki soomlasi peale kahe nende endi kodus, see lisab pronksile sära.

Aeg ruttab ja õige pea tuleb uus hooaeg. Olles analüüsinud viimase kolme aasta ettevalmistust ja võistlustulemusi, esitan omapoolse nägemuse Eesti Orienteerumislüüdi, sportlaste ja treener-asjaajaja olulisematest ülesannetest ning kohustustest, mis peaksid looma tingimused lähenemiseks maailma tipule.

## I. Sportlased

1) Tuleb hakata poolprofiks, nii et põhiettevalmistuse (novembris-detsembris) ja võistlusperioodi (jaanuarist 15. märtsini) tööülesanded sporditööd oluliselt ei segaks. 2) Normaalseks eluks tuleb saada koduklubilt tuge ja leida isiklik toetaja.

## II. Treener-asjaajaja

1) Peab kindlustama head harjutamistingimused ettevalmistusperioodiks. 2) Tagama tippvõistlustel (MK, MM, PM) sportlastele normaalsed tingimused. 3) Pidama sidet suusa- ja määrdefirmadega ning teiste toetajatega.

## III. Eesti Orienteerumislüüdi

1) Peab leidma 1-2 peasponsorit rahvuskoondistele. 2) Töötama välja toimiva preemiasüsteemi, leidma sellele kätte ning sõlmima sportlastega ja treener-asjaajajaga lepingud. 3) Suhtlema tippvõistluste korraldajatega ja tegelema sportlaste lähetamisega võistlustele.

Lõpetuseks tänan kõiki suusaorienteerumise toetajaid ja abilisid ning soovin edu ja õnnestumisi nii töös kui keha harimisel.

MATI OJANDU

# Projekt: "Eesti suusaorienteerumise lootused"

## Ülesanded

1. Suusa-o traditsioonide jätkamine noorte kaudu.
2. Korralike harjutustingimuste loomine noortele.
3. Rahvuskoondiste ettevalmistamine 1999., 2000. ja 2001. a juunioride MMiks.

## Koosseis

Noored suusaorienteerujad (sünd 1979-1982), kes registreerivad end nimetatud projektides osalejaiks EOLis või Mati Ojandu juures hiljemalt 1. juuniks 1998 ja tasuvad liitumismaksu 250 kr OK Võru arvelduarvele 10402006021008 EÜP Võru kontoris (kood 401).

## Ettevalmistuskava

arutatakse läbi kõigi projektis osalejate ja nende treeneritega ajavahemikul 10.-25.juuni 1998 ja kinnitatakse 01.juuli 1998.

## Rahalised vahendid

1. Toetused sponsoritelt
2. Sihtkapalide ja fondide toetused
3. Koduklubide toetused
4. Omafinantseerimine
5. Liitumismaksud

## Projekti juht – Mati Ojandu

Tel/faks 278-20945  
Tel 278-21546  
250-33447

Projekti koostas  
MATI OJANDU

# Mõtle ja avalda arvamust

Hooaja lõpetamisel Kergatsi spordibaasis leidsime meie, suusaorienteerumiskoondise liikmed (seekord kahjuks ilma preilideta), et talvise orienteerumise kui ala õige nimi peaks senise suundsuusatamise asemel olema *suusaorienteerumine* (rahvusvaheliselt – *skiorienteering*, Soomes *hiihtosuunnistus*). Teeme ettepaneku juba uuest hooajast võtta kasutusele uus nimetus.

EESTI SUUSAORIENTEERUMISKOONDISSE MEHED

# Õpetusi reisimiseks ehk kuidas me Norras käisime

## PROLOOG

Eesti talveorienteerumiskoondise treener Mati Ojandu juhendatav juunioride võistkond võidab Venemaal pronksi, kõik on elevil, Matile aga ei anta aega puhata, 24 tunni pärast peab ta sõitma Norra Kuningriiki Põhja- ja maade meistrivõistlustele.

## I VAATUS

Põhja- ja maade meistrivõistlusteks moodustatud *team* - Ander Ojandu, Eero Kivikas ja Kuno Rooba - on valmis sõiduks Norra. Mati Ojandu saab Võrumaalt kasutada sõiduauto Ford Sierra ja firma teeb veel viimase tehnoloogilise vahetuse. Kahjuks osutuvad aga remondimeeste võimed piiratuks ja Tartu-Tallinna teel Viljandi ristis jääb auto seisma... Eerole meenub, et tema Golf ei ole ammu välismaal käinud ja Tartust tellitakse uus auto. Endine autoorienteeruja Mati koostab kiirelt legendi, mis tähendab seda, et laevale jõudmiseks peab auto sõitma keskmise kiirusega 100 km/t (ka Tallinnas). Katse õnnestub ja laeva visiir sulgub siiski peale Golfi (edu 30 sek).

## II VAATUS

Õdedelt Vaheritelt alguse saanud talus elamise kommet praktiseeritakse ka Norras. Meid võõrustab perekond, kes on spetsialiseerunud juurviljakasvatusele. Kuna meie ei ole esimesed eestlased selles talus, siis kommenteerib peremees oma eelmisel aastal lume alla jäänud porgandisaaki eestikeelselt: "Kuradi porgand".

Võistluskeskusena kasutab kohalik klubi linna suusastaadioni, maastik on norralik, aga radadevõrk jääb tugevalt alla Kütioru võistlustele. Tavalisel rajal paistab meie võistkond silma eriti hästi treenitud jalalihaste poolest, sest kaks lõhutud suuska on vaieldamatult parim suusalõhkumistulemus sellel päeval. Kuna hooaeg on olnud pikk ja suusatastavara kesine, külastab meie võistkond järgmisel päeval Madshuse tehast. Kuuldes meie heast saavutusest suusalõhkumise alal, annavad tehase-mehed meile paari suuski katsetamiseks, väites, et need suusad ei purune. Lühirada aga tõestab vastupidist, suusad kestavad 8 km (koos soojendusega). Mati viib lõhutud suusad tehasesse tagasi, millepeale tehas kuu-

lutab välja häireolukorra, hakkab viga otsima ning lubab meid kutsuda suvisele katsetusele Norra mägedes.

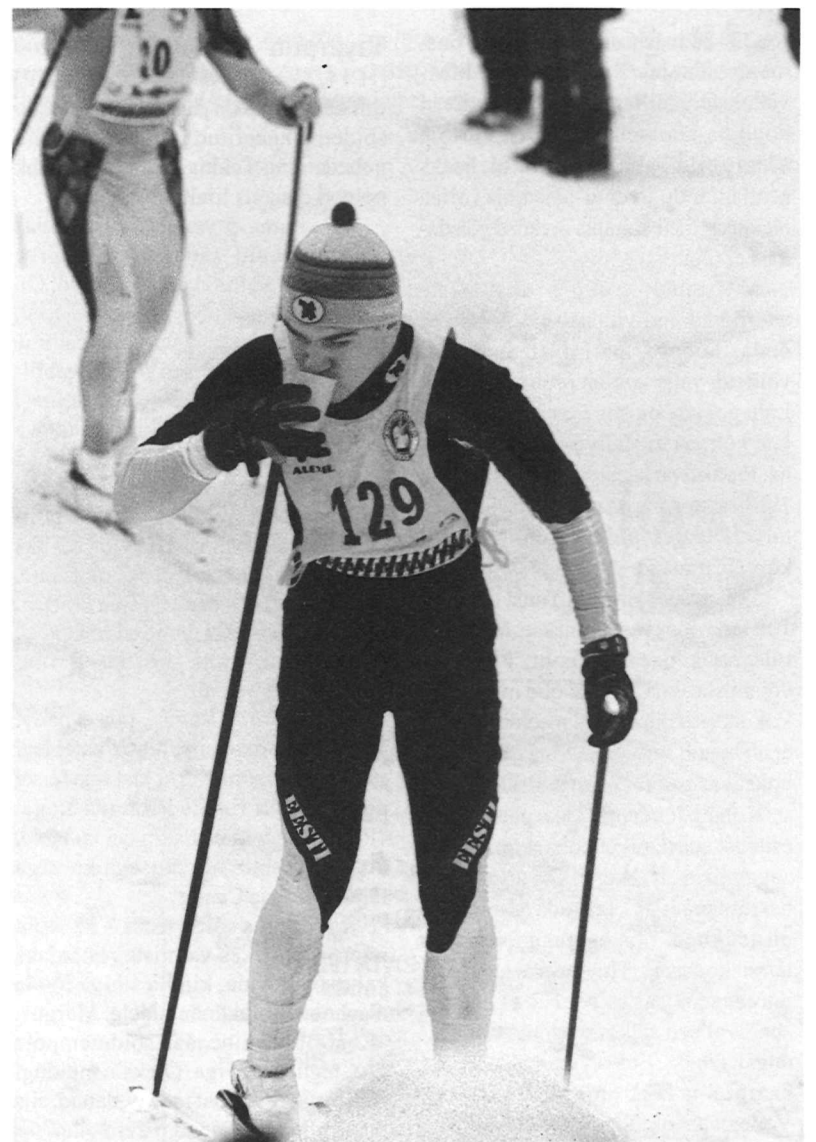
## III VAATUS

Võistlused saavad peetud ja meie seame Golfi valmis uueks katsumuseks, mis seisneb selles, et me peame läbima seitsme tunniga 650 km, kuni Stockholmi piirini on meil ajavaru umbes 20 min. Sihtpunkt on Viking Line'i sadam, aga meie jõuame hoopis Silja Line'i sadamasse. Eero ja Mati tormavad uurima meie sadama asukohta - see asub teises linna otsas... Algab läbirääkimine saamaks siiski mingile laevale, et sõita Soome, ja ka seekord on meil õnne - meie Golf on viimane, mis mahub laevale. Laev *Sea Wind* meenutab rohkem Saaremaa vahet sõitvat praami ja loksab kõvasti.

## EPILOOG

Soomes kulgeb meie reis rahulikult ja nõnda jõuamegi kindlalt ja rahulikult koju ning meie Mati saab veidigi puhata.

KUNO ROOBA



Eero Kivikas oli parim orienteeruja Tartu Maratonil '98 (40. koht).  
Foto: Harry Veide

# Palju õnne!

## Leida Sevrük 85



22. aprillil täitub 85 eluaastat meie populaarseimal memm-orienteerujal Leida Sevrükil. OK Orioni liikmed soovivad enda ja sadade teiste tervisesportlaste nimel juubilarile õnne veel paljudeks aastateks. Ilma Leida optimismi ja rõõmsameelsuse ta poleks orienteerumine see, mis praegu.

Leida sõlmis orienteerumisega sinasõpruse päris selle ala Eestisse jõudmise algusaegadel ja on sellega tegelnud püsivalt tänase päevani. Alates üle-eelmisest aastast kuulub ta Orioni liikmete hulka. Leida on kahekordne veteranide maailmameister – aastatest 1995 ja 1996.

Peale orienteerumise on Leida tegelnud veel ujumise, maanteejooksu ja purjelauasõiduga. Leida lahutamatuks kaaslasel on 7-aastane Naki, tumeda karvkattega energiline krants, kes on samuti saavutanud üpris kõrge treenituse-astme.

Leida on lubanud, et me näeme teda metsaradadel ka edaspidi. Kohtumiseni, Leida!

## Veel kord Eesti - Peterburi matšist ja muust juurdekuuluvast

Kui Maret Vaher mullu suvel pealkirjastas *Orienteerujas* oma Eesti koondise järjekordse matši loo *Eesti - Peterburi ei-tea-mitmes maavõistlus*, siis jäin ma huviga vastukajasi ootama. Autor oli üles võtnud mind pikka aega vaevanud probleemi — filosoofilise allteksti ning poliitilise tagapõhjaga. Minu arvates võib selle probleemi käsitlemisel esile kerkida vähemalt 4 erinevat aspekti:

**1.** Kas oli loo pealkirjaga mõeldud juhtida tähelepanu vajadusele pidada eraldi arvestust matškohtumiste kokkulegemisel — ühelt poolt **Leningradi** orienteerujatega ja teiselt poolt pärast linna ümbernimetamist **Peterburi** sportlastega toimunud matšid?

**2.** Või tuleks lugeda **kokku suvised matšid** naaberlinna (Leningrad + Peterburi) koondisega?

**3.** Või pidada ühist arvestust kõigi matšide kohta (suvised + talvised kokku)?

**4.** Võibolla tuleks hoopiski rangelt lahku lüüa ühelt poolt endise NL kahe naaberregiooni (ENSV ja Leningrad) maavõistlused, teiselt poolt IOFi ühe liikme (Eesti Vabariigi) mitteametlikud kohtumised teise IOFi liikme (Vene Föderatsiooni) väikese all-lüliliga?

Vastuse otsimisel Maret Vaheri poolt esitatud küsimusele tuleks teha mitu põhimõtetlikku kokkulepet:

**1.** Kas Eesti koondise ametlikeks esinemisteks tuleb lugeda

**a)** võistlusi alates 1960. aastast;

**b)** võistlusi ainult IOFi liikmena alates 1992. aastast (nagu jalgpallis);

**c)** pidada kahte eraldi arvestust;

**d)** arvestada ainult IOFi kalendriplaani

võistlusi IOFi liikmesriikidega?

Sellega seoses oleks huvitav teada, kuidas on talitanud soomlased? Kas nad loevad ametlikeks matše Eestiga enne 1992. aastat?

**2.** Kuidas lugeda orienteerujate individuaalseid starte Eesti koondises? Siingi on mitmeid võimalusi:

**a)** arvestada esinemisi ainult IOFi tiitlivõistlustel HD-21 klassis Eesti koondisega (näiteks: alates 1992. aastast MM-võistlused);

**b)** sama nagu eelmine, aga lisada juunioride MM;

**c)** mitmepäevastel võistlustel lugeda iga päev eraldi esinemiskorraks (näiteks: MMil eraldi sprint, tavarada ja teade — kokku 3 esinemiskorda), nagu tehakse korvpallis;

**d)** maavõistlusi arvestada ainult IOFi kalenderplaani võistluste järgi;

**e)** arvestada esinemisi ka MK individuaal-etappidel (iga etapp eraldi) ja teatejooksudes;

**f)** pidada kahte eraldi arvestust: aastatel 1960-1991 ja alates 1992. aastast IOFi liikmena;

**g)** võtta arvesse ainult praeguste Eesti Vabariigi kodanike esinemisi alates 1960. aastast;

**h)** esinemisi alates 1960. aastast ilma piiranguteta.

**3.** MK individuaal-etappidel lugeda üksnes orienteerujate individuaal-esinemisi, Eesti koondisele (punkt 1) esinemiskordi mitte arvestada. Kuidas sel juhul käituda MK-teatega?

Loodan, et Maret Vaheri poolt ülestõstetud ja eespool detailiseeritud lisaküsimustele saame lähemal ajal ammendavad vastused.

Omalt poolt võin lisada, et meie Olavi Kärneriga oleme pidanud Eesti orienteerumiskoondise startide kohta arvestust alates 1960. aastast (vt kogumik *EOF XXV*). Viimaste aastate kohta on see arvestus lünklik, kuid Ormar Lutsbergi abiga saab ka see lähiajal korratatud.

Individuaalselt on kogunud kõige rohkem koondisestarte:

Uku Annus (1965-1980);	66 korda
Maire Raid (Miljan) (1960-1980);	65 korda
Arvo Kivikas (1968-1984);	59 korda
Ira Saar (Sepp) (1967-1985);	59 korda
Jaani Miljan (1966-1980)	54 korda

Eesti koondisel on võistlusi aastatel 1960-1991 kokku 161. Täna seaks võiks see arv olla suurenenud 180-190-le või veelgi enam. Nendest 53 korda on võisteldud Leningradi + Peterburi orienteerujatega.

Huvipakkuva seigana võiks lisada, et esimesel Eesti-Leningradi orienteerujate kohtumisel 1960. aasta suvel Karjalas toimus võistlus minimaalsena — üheaegselt startis mõlemast võistkonnast rajale 2 võistlejat, võidupunkte tõi võistkonnale vaid iga taolise duelli võitja. Pärast võistlust tunnistas kohtunikekogu parimaks meesvõistlejaks Ago Vilo, keda meie noorem põlvkond tunneb ajakirjanduses avaldatava põhjal omanäolise väliskommentaatorina.

VELLO VIIRSALU

## Kevadine loodus kutsub liikuma!

- 4 teispäevakut Tallinnas
- Algab praktiline nõuandekursus

Sel kevadel alustatakse Tallinnas spordiselt Kalevi eestvedamisel orienteerumisega senisest pisut varem. Eesmärgiks on anda kõigile pealinna, selle ümbruse ja – miks ka mitte – kaugemalt pärit orienteerujatele vajalikku ettevalmistust alati nii märkamalt liginevaks suvehooajaks.

Üritused algavad 14. aprillil ja toimuvad kokku neljal teispäevakul, millest kolme korraldajaks on OK Orioni noored, neljanda viib läbi TA OK. Igal teispäeval on võimalik valida kolme erinevas pikkuses ning raskusastmes raja vahel - igähele midagi!

### Nõuandekursus

Pärast pikka talvepuhkust uuesti kaardi ja metsaga tutvumise kõrval on seekord saadaval ka teoreetilised nõuanded - arstilt, treenerilt ja juhendajatelt. Müügil on õppevahendid neile, kelle oskused veel lihvimist nõuavad, ning ka orienteerumisvarustust.

### Algajad metsa!

Ürituse põhiohk on orienteerumise populariseerimisel algajate seas. OK Orioni eestvedamisel on küll mitmed Tallinna koolid varustatud oma koolikaardiga, kuid paljud kehalise kasvatuse õpetajad on tundnud huvi, kus

võiksid lapsed orienteerumisega esimest tõsisemat tutvust teha. Nüüd on see võimalus olemas. Esmakordseid metsa minejaid juhendavad peamiselt noored konsultandid. Ka rajameistrid ja teised ürituse läbiviijad on OK Orioni nooremate liikmete seast - Lauri Beilmann, Lauri Malsroos, Timo Suppi, Martin Sarv.

Kooliõpetajatele vastu tulles on nende koormust püütud nullini viia, nii et lapsed võib saata teispäevakule täiesti iseseisvalt. Taskusse tuleks panna vaid 10 krooni stardiraha (täiskasvanutel 15 krooni). Arvestades puhvetis pakutavate hõrgutiste valikut ja jooksu käigus tekkivat tühja kõhtu, võib raha loomulikult rohkemgi olla.

OK Orion ja TA OK loodavad anda kõigile õpilastele, kes seda soovivad, piisava ettevalmistuse osalemiseks mai keskel toimival Tallinna koolinoorte MVI.

### Igal teispäeval erinevalt

Tavalise suundorienteerumise kõrval on ka teisi, vähem harrastatud orienteerumise viise, mida saab edukalt kasutada algajatele põhioskuste õpetamisel.

**14. aprillil Mustamäel** TTÜ Spordihooone lähistel on kavas joon- ja sundvalik-orienteerumine.

**21. aprillil Pääskülas** pannakse võimed proovile juba suundorien-



Stardiks valmistumine

Foto: Harry Veide

teerumise lühidistantsidel.

**28. aprillil Nõmmel** on suund- ja jalgratta-orienteerumise rajad.

**5. mail Kose-Lükatil** on samuti kavas tavaline suundorienteerumine, kuid neile, kes arvavad end olevat valmis juba tõsisemaks jõuprooviks, viib TA OK täiendavalt läbi ka auhinnalise lühirajavõistluse klassides HD16, 21, D40 ja H50. Selleks on tarvilik end eelregistreerida telefonil 6 404 326 (Mari Roots).

Rajad on avatud 16:00-19:00, 5. mail 14:00-20:00 (lühirajal 17:30-19:00). Täiendavat infot saab OK Orioni koduleheküljelt <http://www.rk.ee/orion/nkursus/> ja telefonil 681 801 - Viuu Rebane.

### Tillurada

Uudisena on teispäevakutel kavas ka TILLURADA (see tuleb ka Kalevi Suvejooksul) eelkooliealistele lastele, nii et oma jõngermannid võib kõik julgelt kaasa võtta. Tilluraja pikkuseks on kuni nelisada meetrit. Mudilane saab rajale kaasa vaid kontrollkaardi, kus on peal lastepärased pildikesed. Igas punktis on samuti üks pilt ja ka värvipiiait. Punkti jõudes peab laps õige pildi ära tundma ning selle värviga tähistama.

Tillurada võiks saada nii ettevalmistuseks nõõrirajale kui ka lihtsalt lõbusaks ajaviiteks emmet-issit metsast tagasi ootavale lapsele. Tilluraja osalemine on tasuta.

### Loosiauhinnad

Paremusjärjestuse järgi teispäevakutel auhindu ei jagata, see-eest on aga kõigil osalejatel iga kord võrdsed võimalused loosionne proovida. Kõigil teispäevakutel osalenute vahel läheb loosirattasse maastikujalgratas.

OK Orion ja TA OK loodavad aktiivset osavõttu üritusest, eriti oodatud on muidugi algajad orienteerumishuvilised.

Meeldivat kevadet ja kohtume 14. aprillil Mustamäel! Okas päkka!

ANU MÕISTLIK  
OK Orion

# Pikk tee Eestist Hiinasse

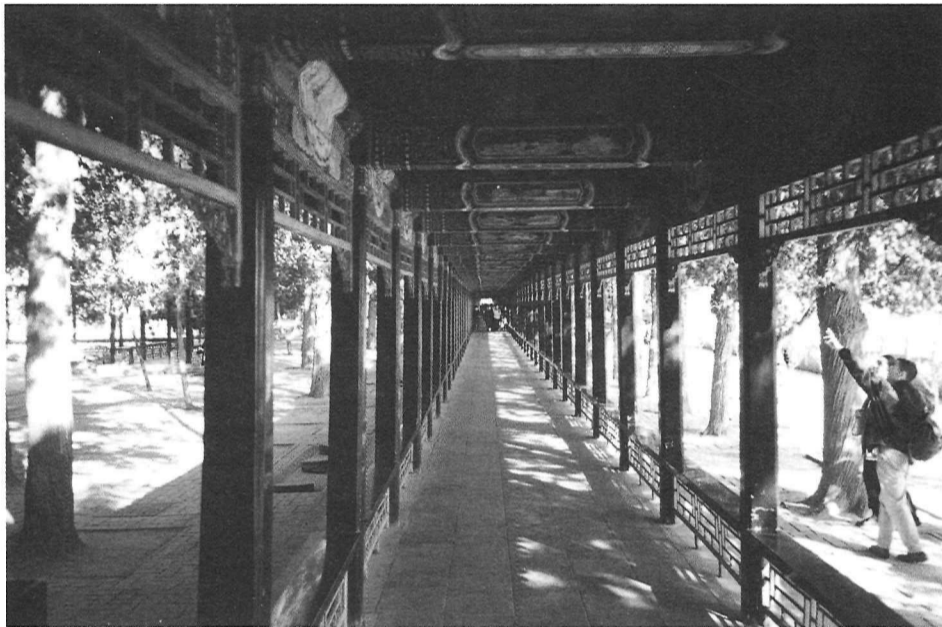
Tänavune Maailma Pargituur (*World Park Tour 1998*) algas nelja osavõistlusega Aasias. Esimesed kaks etappi peeti Hong Kongis, kolmas ja neljas etapp Pekingis. Tuuri peaspõrs on ka tänavu Rootsi telefonikontsern Ericsson. Eesti orienteerujatest tegid kaasa Külli Kaljus ja Tarvo Avaste. Kokku osales 51 sportlast 20 riigist.

Avavõistluse areeniks oli suurlinna servas paiknev Hong Kongi Spordiinstituudi territoorium staadioni ja seda ümbritsevate mänguväljakutega. Orienteerumistehnikale erilisi nõudmisi ei esitatud, ainus mure oli kiiresti joosta. Etapi võitjatenasaid õnnelikeks Ericssoni mobiiltelefoni omanikeks Gunilla Swärd (Rootsi) ja mul-lune murdmaajooksu Euroopa meister Carsten Jørgensen (Taani). Külli oli 12., Tarvo 21.

Teine etapp, mis peeti Kowlooni pargis, oli erinevalt esimesest tehniliselt väga raske. Palju oli otsustava tähtsusega teevalikuid ja detailide lugemist, hoiduda tuli tupikusse jooksmise eest. Üks punkt oli paigutatud koguni keerulise labürinti. Naistest tuli selle raske ülesande lahendamiseks kõige kiiremini toime valitsev lühiraja maailmameister Lucie Böhm (Austria), saavutades konkurentide ees mäekõrguse võidu. Meeste parim oli eelmise pargituuri üldvõitja Rudolf Ropek (Tšehhi). Külli oli seekord 19., Tarvo taas 21.

Kui võrrelda orienteerumist malega, siis võib öelda, et lühiraja orienteerumine sarnaneb kiirmalega ja pargiorienteerumine väikmalega. Pargiorienteerumises ei ole aega variante pikalt analüüsida, tuleb riskida ja lennult otsustada. Seejuures jooksevad mehed kilomeetrikirgusega 3.10-3.20, naised 3.50-4.00. Küllalt olulist rolli mängib ka võistluseelne luuretegevus. Kui võistlejate jaoks eraldatud soojendusala servas kõvasti kaela venitada, hakkab ikka üht teist kasulikuks silma. See ringihilimine käib enamasti lubatu ja keelatu piiril, vahel astutakse piirist üle ka. Liikusid jutud, et mõned teisel etapil kõrgeid kohti saanud naised olid hoolimata keelust võistluseelisel päeval parki lähemalt uurimas käinud. Mängus on küllalt suured rahad (etapi võitja saab lisaks telefonile ka 7500 Rootsi krooni) ja mõne sportlase jaoks näib pühendavat eesmärki mistahes abinõu.

Soojast ja niiskest Hong Kongist, kus pesu kuivatamine oli tõsine probleem, siirdus pargituur kuiva, külma ja tolmusesse Hiina Rahvavabariigi pealinna Pekingisse. Lahke ja lopsakas suvi tuli vahetada jaheda varakevade vastu ning



Keisri suveresidentsis asub maailma pikim maalitud koridor – 827 m, 372 sektsiooni,...



...igas sektsioonis 6 maali, igaüks jutustamas mõnd iidset lugu.

Foto: Tarvo Avaste

see tõi kaasa võistlejate massilise haigestumise. Igal hommikul tehti kohvilauas inventuur ja võeti öösel haigeks jäänud arvele. Visati nalja, et kui haigus sama kiiresti edasi levib, siis stardivad viimasele etapile ainult sponsorfirmade kogukad esindajad. Tuuri lõpuks oli 51 võistlejast haigestunud tervelt 14, korraliku kõha ja nohu said aga peaagu kõik.

Lisaks ilmamuutusele võis täheldada ka muid muudatusi ümbritsevas keskkonnas. Klaasist ja terasest pilvelõhkujatega endine Briti koloonia Hong Kong on tugevasti mõjutatud Euroopa ja Ameerika kultuurist. Paljud turismifirmad soovivad seda kasutada värvana Aiasse (ilmselt selleks, et pehmemendada kultuurišokki). Hong Kongis on kõik sildid ja viidad nii inglise kui hiina keeles, samuti saab restoranis valida, kas süüa noa ja kahvliga või pulkadega. Pekingi restoranides võib

samuti valida kahe variandi vahel - süüa pulkadega või nalgida. Meie valisime esimese variandi. Kui esimestel päevadel valmistati pulkadega riisiterade tagaajamine mõningaid raskusi, siis nädalase harjutamise järel ei pannud enam tähele, et midagi teistmoodi on.

Peking on 11 miljoni elanikuga räämas Aasia suurlinn, mida on viimastel aastatel tugevasti muutnud tärkav turumajandus. Kõrghooned vahelduvad savist ja bambusest hüttidega, kõikjal võib märgata maailma tööstusgigantide reklaame. Kogu linn on jaotatud 8-realist tänavatega korrapärasteks kvartaliteks, tänavatel sebib ühtviisi palju nii autosid, jalgrattaid kui jalakäijaid. Jalgratas on üks olulisemaid transpordivahendeid – ratta järele seotud kärul veetakse kõikvõimalikke kaupu mööblit ja kivisõest kuni puuviljade ja kanamunadeni. Tänavatel levib hiina köögile

iseloomulikke imalaid ja mõrk-jaid aroome, mis võõramaalastel eslotsa ägedat südamepöörüst esile kutsuvad.

Ehtsal hiina köögil pole midagi ühist sellega, mida meil pakuvad need toitlustusasutused, kes julgevad end hiina restoranideks nimetada. Tavaline eine algab Hiinas jasmiiini tee ja nelja külma roaga, milleks on näiteks kanaliha, veiseliha, maapähklid ja bambuse võsud. Sellele järgneb umbes kümme erinevat liuda sooja toiduga, suurem osa neist väga erinevates kastmetes ja mõned ülitugevalt maitsestatud. Maitse järgi võis neist ära tunda väheseid (kana, krevetid, mais), kuid hilisemate jutuajamiste käigus selgus, et üks komponent sooja toidu laual on sageli koeraliha. Koeri polnud linnas tõesti näha. Vürtsiste roogade söömisel suus puhkeva tulekahju kustutamiseks pakutakse juua kas vett, õlut, Coca Colat või Sprite'i. Viimased annavad taas tunnistust turumajanduse pealeungist. Sooja laua lõpuks tuuakse keedetud riis. Kui klient restoranis riisi varem nõuab, on see märk sellest, et pakutud road pole talle piisavalt hästi maitsestatud. Riisile järgneb veel sageli kala ja kõige lõpuks tuuakse supp. Supid pole väljanägemise järgi just eriti isuäratavad, tuletades meelde sogasevõitu tapeediliimi, kuid on sellest hoolimata päris maitavad. Eine lõpetatakse puuviljadega. Eslotsa tundub kirjeldatud menüü väga rikkalik ja mitmekesine, kuid kui see kordub päevast päeva vaid väikeste variatsioonidega, siis muutub õige pea tüütuks ja üksluiseks ning eestlase maitsemisemeel hakkab nõudma kartulit ja musta haput leiba.

Pargituuri seltskond külastas ka mitmeid vaatamisväärsusi. Eriti sügava mulje jätsid Hiina müür, keisri palee, mida rahvas nimetab ka Keelatud Linnaks, ja keisri suveresidents. Veidi arusaamatuks jäi Hiina ühiskondlik-poliitiline seis. Kõigi eelduste kohasel peaks tegemist olema varakapitalistliku ühiskonnaga, kuid sellest hoolimata nimetavad nad oma riiki Hiina Rahvavabariigiks ja keset Taevase Rahu väljakut troonib Mao Zedongi mausoleum, mida hiinlased massiliselt külastavad. Ka kõikjal korda valvavad sõdurid tuletavad pigem meelde diktatuuri kui demokraatiat.

Tagasi pargituuri juurde. Kolmas etapp toimus Hiina prestiižikaima realkallakuga õppeasutuse, Tsinghua Ülikooli territooriumil. Rada oli taas

tehniliselt üsna nõudlik ja tavapärasest veidi pikem. Teise etapivõidu sai naiste konkurentsist Gunilla Swärd, meestest võitis Kjetil Bjørlo (Norra). Külli sai 6. koha, Tarvo oli 18.

Hong Kongis peetud etapid ei täitnud tuuri põhieesmärki, orienteerumise populariseerimist, kuigi hästi – kohal oli vaid paar kirjutatavat ja pildistavat ajakirjanikku. Kowlooni pargis oli küll võistluse ajal nii palju rahvast, et selles massis jooksmine oli tõeline katsumus, kuid on vähe usutav, et keegi neist aru sai, mispärast üks seltskond segaseid, numbrid seljas, mööda parki ringi tormab. Seevastu Pekingis olid korraldajad võtnud orienteerumise propageerimist väga tõsiselt. Peale võistlust kogunes ülikooli peahoone suurima auditooriumi ukse taha järjekorda ligi 600 õppejõudu ja üliõpilast, et tulla kuulama, mida kahekordsetel maailmameistritel Jørgen Mårtenssonil ja Petter Thoresenil neile orienteerumise kiituseks öelda on. Vaevast, et kusagil on orienteerumise pärast nii pikas sabas seistud! Järjekorra esimesed 500 hiinlasest orienteerumishuvilist said kingituseks Silva kompassi ja peale loengu lõppu jaotati nad 10 kaupa gruppidesse ning pargituuri võistlejatel tuli neile 4 punkti raja orienteerumise algtoed selgeks teha. Hiinlased olid väga nutikad – nad kasutasid juhendajate abi vaid esimese punktini ja edasi suutsid liikuda juba iseseisvalt.

Neljas etapp peeti linnast väljas Mingi dünastia keisrite matmispaiga ümbruses. Joosti poolavatud, keskmiselt liigestatud ajal ja tegemist oli päris tavalise orienteerumisega, kui raja pikkus ja okkalised pöösad välja arvata. Viimased kiskusid verele nii jalad kui käed ning võistlejad arvasid peale võistlust üksmeelselt, et *this is not park orienteering, this is bloody orienteering!* Sellest katsumusest tulid võitjatenas välja Sabrina Meister (Šveits) ja Rudolf Ropek. Algava haigusega võideldes sai Külli 8. koha, Tarvo oli 21.

Õhtuti arutati ka pargituuri tulevikku ja pargiorienteerumise MMi korraldamist. Lühiraja maailmameister, soomlane Janne Salmi leidis, et kõik pargituuri etapid tuleks korraldada sügisel, peale hooaja tähtsamaid võistlusi, sest kevadel segab tuuril osalemine hooajaks valmistumist. Mitmed maailma tipud olid arvamusel, et pargiorienteerumine erineb tavaorienteerumisest nii palju, et seda võib käsitleda täiesti omaette spordialana. Arvati, et pargiorienteerumise MMi ei ole mõtet korraldada enne, kui sellel alal pole korraldada kandepinda ja seni võiks jätkata pargituuri korraldamist senisel kujul. Mõned tipporienteerujad olid arvamusel, et MK-aastatel võiks pargituuri etappe korraldada iga MK-etapi eelisel päeval.

TARVO AVASTE

## Lemmik 1997

(Algas eelmises Orienteerujas)

### VIII Meeldivaim võistlus

1. EMV tavarada	10
Ivesteade	10
Suunto Games	10
2. 4EST	8
3. Fan – O	5
4. EMV sprint	4
Ilves-3	4
5. Kuressare pargivõistlus	3
Suvejooks	3
6. Jüriööjooks	2
7. EMV teade	1
Koprarikarika	1
Põlva pargivõistlus	1
Virumaa o-jooks	1

Värska kolmapäevak

### Võistlus mujal

1. Jukola	10
2. Juunioride MM	4
O-lingen	4
Šveitsi 6-päeva jooks	4
3. 25-Manna	2
Norsk o-festival	2
MM	2
4. 10-Mila	1
Eesti- Peterburg	1
Kavle-42	1
MK-etapp (Rootsi, talv)	1
Värstafetten	1
Spring Cup	1

### IX Meeldivaim (klubi)riietus

1. Võru	13
2. Peko	6
3. Ilves	4
SRD SK	4
4. TON	3
Lehola	3
5. Eesti koondis	2
LUS	2
Esto	2
SOK	2
6. Heering	1
Kobras	1
MARU	1
No-limits o-team	1
Rakvere OK	1
TA OK	1

### Meeldivaim (välisklubi)riietus

1. Norra koondis	4
------------------	---

2. OK Triangeln	3
3. IFK Göteborg	2

### 10. Meeldivaim auhind

1. Väikene moos	4
2. Hea kompass	3
Medal	3
3. Metssea-võistluse auhind	2
Susamüts Suunto Gamesilt	2
Karikas	2
Üldiselt oli loetelu võrdlemisi lai, ulatudes 4kg singist, tordist ja kodutehnikast mitte-ainult-karika, midagi-mis-jääb-endale ning jahitrofeede ja tarbekeemiani.	

### 11. Aasta suurim ebaõnnestumine

Kõige rohkem oli kriitikat võistluste korraldamise kohta, mis kohati läks ka väga konkreetseks.

1. EMV pikk rada	6
2. 4EST	4
3. Kopra naiskonna katkestamine	
EMV teates	3
4. Meedia (tähelepanu vähene, artiklite halb kvaliteet)	
5. Punkt valesti (Jõu MV, Suvejooks)	
6. Ebasobivad auhinnad	
7. Võistlusmääruste mittetäitmine võistlejate poolt	

Sellega võib 1997. aasta küsitlusele ja lemmikute reastamisele joone alla tõmmata.

Ootan vastukajaid, huvitavaid ideid ja eelkõige aktiivset osavõttu 1998. aasta analoogsest üritusest.

Korralduskomitee nimel  
MARET VAHER

ORIENTEERUJA intervjuu

ORIENTEERUJA

# Marje Viirmann-Jdavain



Foto erakogust

## Kui vanalt alustasid?

Olin vist 13-aastane, kui läksin venna sabas Maire Lahtmetza juurde. Maire oli Kehra keskkooli inglise keele õpetaja ja õpetas vabal ajal lastele ka orienteerumist. Mäletan, et joonistasime kodus aia skeemi ja peitsime sinna endi jaoks punkte. Põnev oli. Siis käisime Tallinna neljapäevakutel koos Tiina Talmel-Talisooaga, tema vedas mind võistlustele kaasa. Nii tulid kogemused, arensin pidevalt.

**1979 oli ilmne läbimurdeaasta, siis said esimese Eesti medali ja olid esimest korda koondises.**

1979. aastal NL ametiühingute meistrivõistlustel oleksin saanud juba osaleda kui perspektiivikas noor, aga Kolla ja Juku (N. Järveoja ja J. Tasa) tahtsid, et oleksin tingimata koondises. Tulin seal 2 päeva aegade summas teisele kohale, kaotasin võitjale ainult 3 sekundit.

**Mis siis muutus, kui said Tõnu Raidi õpilaseks?**

Kõik muutus. Seni olin teinud teistega üheskoos ja ühtemoodi. Tõnu arvestas mind ja tegi plaanid täpselt selle järgi, missugune ma olen ja kuhu olen jõudnud. Meie koostöö Tõnuga sobis.

**Sinu medalid on enamvähem võrdselt nii talve- kui suvealadelt. Kumb on Sinu meelisala?**

Suusatreenni sai rohkem mõnuga teha, mulle meeldib suusatada. Jooksupole ma mingi välejalg. Kunagi oli tõesti aeg, kui mul kästi valida, kas suvi või talv, eriti taheti seda Liidu koondises. Aga mind pole kunagi seganud kahe hooaja tegemine. On loomulik, et suvel joostakse ja talvel suusatakse.

**Aasta 1986 oli Sinu hiilgeaasta - kõik 5 Eesti MV kulda, lisaks 2 hõbedat. Ja tipuks ka 3 NL medalit ning kuulumine Liidu koondisse.**

1984. aastal sündis mul tütar. Pärast seda hakkasin küllalt ruttu uuesti tegema. Ja jäin 1985. aasta augustis kollatõppe. See oli teine pikem paus lühikese aja jooksul. Üllatav, et sellele järgnes kohe nii hea talv. Liidu meistrivõistlustel olin väga kerges kaalus ja lumi kandis mind, sain mitmes kohas lagedal otse minna, kus suured mehed koorikust läbi vajusid. Mäletan, et tookord räägiti kaalukategooriatest. Ka sooritus oli seal hea ja nii see koht tuligi.

**Missugune on Sinu parim sooritus?**

Siis, kui esimest korda Jukolal jooksin. Olin esimest aastat LUSis, jooksin esimest vahetust. Mõtlesin, et kui lõpetan saja hulgas, olen hästi teinud. Alguses oli rahvast palju, aga siis jäi massi kogu aeg järjest vähemaks. Lõpupunktides polnud nagu enam kedagi näha ja jälgi ka KP juures ei olnud. Ega ma ei saanud enne arugi, et päris ees olen, kui finišikoridor paistma hakkas. Lõpetasin teisena.

**Sul on vist hea teatenärv?**

Ma pean teadeti tähtsaks, teatemedal on minu jaoks oluline. Seal on vastust rohkem ja kontsentratsioon suurem. Mulle loeb vastutus. Teade on ikka täiesti omaette võistlusala. See ei ole ka päris nagu lühirada, lähenemine on teistsugune. Seal ei saa enam midagi tasa teha.

**Kuidas suhtud treeningusse?**

See oli minu elu, nii hobi kui töö. Puhkepäevi oli mul harva, aga kaks korda päevas tegin ainult laagrites. Ma ei teinud midagi vägisi.

Üleminek noorteklassist täiskasvanute klassi tuli sujuvalt. Kui koondisse läksin, oli Tiina-Mai (T.-M. Pärnik) minust kaheksa aastat vanem, Anne (A. Kiudorv) neli. Pärast mind tuli 4-aastase vahega Riju (R. Johanson), siis - jälle 4 aastat vahet - Ede (E.

Ümarik). Olen olnud ka Maret ja Kül- liga koos koondises. Nüüd on soe tunne lugeda nende tulemustest. Nad ikka küsivad, kus ma olen olnud, kui võistlustel mõnikord kohtume. Talvekoondis oli ühtsem, suvekoondises oli rohkem omaette isiksusi. Kõigiga olen hästi läbi saanud.

**Kuidas tuli loobumine?**

Sai lihtsalt kõrini. Olin tippspordis aastatel 1979-94, kokku 15 aastat. Kustusin vaimselt ära, mitte kehaliselt. Ma olin koondises heal ajal, ma ei tea, kas ma seal maailmas oleksin midagi ära teinud. Eesti koondisse on muidugi lihtsam pääseda kui Liidu omasse, aga...

**Aga nüüd läksid veteranide MMile ja kohe hõbemedal.**

See on üllatus. Tegelikult oli see Raidi töö, tema tegi minust selle, kes ma olin. See kõik, mis minus sees, on ju tegelikult alles. Veteranide sport on teistsugune sport. Seda teed enda jaoks, vastutust ei ole. Ei mingit närvipinget. Sinna lähed puhkama, see ei ole sama kaaluga võistlus.

**Kuidas hindad oma orienteerumisaastaid?**

Mul on meeletult palju Eesti medaleid küll (51), aga minu ajastut nagu ei olegi olnud. Need medalid jaotuvad 15 aasta peale. Selles vahemikus on kõik - Riju ja Tiina-Mai ja Anne ja Ede ja... Ma ei ole ennast kunagi tundnud liidrina, aga pole ka kunagi olnud kellegi selja taha jäetud.

Hindan seda, et Liidu viimastel aastatel võitsin kolm aastat järjest medali. Ma jõudsin lihtsalt siis sinna tasemele.

**Kas Sa pabistad ka?**

Jõudsin lõpuks sellele tasemele, kus enam ei pabistanud. Alguses läksin küll närvi. Ma teadsin, et olen suuteline tegema, et olen sinna maale jõudnud, aga esimesed ametlikud NL meistrivõistlused rikkus ära just



Sünniaeg: 12. september 1960  
Lõpetanud Kehra Keskkooli  
Elukoht: Kadrina  
Töö: OÜ Puumann osanik  
2 tütar - 14- ja 2,5-aastane  
Treener: Tõnu Raid  
Klubi: LUS

Medalid	Kuld	Hõbe	Pronks
Kokku 51.			
Lühirada	1	1	1
Tavarada	2	2	3
Pikk rada	2	5	
Õine rada	1	1	
Teatejooks	4	2	
Märkesuusat	2	1	1
Märketeade	4	3	1
Suundsusat	2	3	3
Suusaspriint		1	1
Suunateade	2	1	1

närvipinget. Ma ei olnud nii vilets, kui ma seal olin. Ei osanud õigesti läheneda...

**Kas koondise määramisel on Sul pottumusi olnud?**

Eesti koondisega mitte, kui ma ikka seda väärt olin, siis ikka sain ka. Liidu koondises küll. Ma pidin lausa number üks olema, et sinna sisse saada. Pidin enne kolm aastat järjest Liidu medali võitma, ja siis lõpuks ei saanud minust enam ei üle ega ümber. Võitsin koondise katsevõistlused ja mind ei saanud välja jätta. Aga Rootsi MMil olin Liidu medalistina pealtvaatajate hulgas. Rootsaad ei saanud aru, kuidas medalist vaatab pealt. Minu esimene MM oli Tšehhis. Teadsin, et Tšehhi maastik ei ole minu maastik, ma pole mingi välejalg. Rootsi MM oleks mulle hoopis rohkem sobinud. Olen tehniline orienteeruja, teen hästi ekstreemsel maastikul. NL kuld tuli Karkalinskis, 1979ndal, mil sain esimese tulemuse, oli ka väga tehniline rada: mets ilma teede ja sihtideta, ainult reljeefijooks. Mida tehnilisem, seda parem mulle. Kiirust tõstis see tobe sundvärk - staadionijooks. Au Tõnule, ta oskas treeningu nii ümber planeerida, et ma ei pidanud staadionil harjutama, tegin löike mujal. Lühikesi löike jooksin küll staadionil, see oli võitlus iseendaga ja seetõttu huvitav.

Kui ma EKEs töötasin, taheti mind vägisi staadionile jooksmata panna, aga ütlesin kategoorilise ei. Nüüd on see staadioni-hirm kadunud, olen Rakveres mitu korda kergejõustiku-meistris tulnud. Mul on ka 2 Eesti MV medalit suusatamises.

**Sinu töö.**

Olen OÜ Puumann osanik, üks kahest. Firms on kokku 6 töötajat, tegeleme kodutehnikaga. Teen seal kõike. Käin Soomest kaup toomas - see ongi puhtalt omanike rida ja siin aitab ka minu keeleoskus. Firmaga tuleb tegelda ööd ja päevad, trenni kõrvalt oli rohkem oma aega.

**Mida teed meelelahutuseks? On Sul sõprade jaoks aega?**

Käin metsas. Orienteerumine on minu jaoks puhkus. Mul on õde ja vend oma peredega, kellega suhtlen. Ega palju aega suhtlemiseks ei jää. Mul on kaks last. Iga vaba momendi tahaks nendega olla. Seda pole kunagi liiga palju.

Küsimusi esitas  
MILVI KIVISTIK

## Tõnu Raid:

Esimest korda nägin Marjet 1977. või 1978. aastal talvistel võistlustel Lätis. Seisin tulemustetahvli ees ja panin tähele, et minu kõrval on kaks eesti keelt kõnelevat tüdrukut, kes vaatavad D18 klassi tulemusi, viimase lehe lõpust. Torisesin eestlaste kehva esinemise üle. Üks tüdrukutest hakkas itsitama, teine punastas.

Seepeale jälgisin Marjet tulemuste kasvu kõrvalt ja 1980. aastal ütlesin Harjumaa orienteerumise isale Kalju Tiigile, et Marje Viirmannist tuleb Harjule järgmine täht. Tiik marssis Kehrasse, mida ja kuidas ta seal rääkis, ma ei tea, kuid meie koostöö Marjega algas. Ta pääses üsna noore tegijana NL koondisega välisvõistlustele kaasa, kuid, nagu tavaliselt, esimene välisvõistlus ebaõnnestus täielikult ja Marje kadus koondise treenerite vaateväljalt. Tal oli oma parimatel sportlaseaastatel palju ebaõnne - kollatõbi, koduse toetuse puudumine, äpardused võistlustel, ebaõiglased väljajätmised NL koondisest.

Mind pani Marje võimetesse uskuma tema edasipüüdlikkus ning iseseisvus. Kuigi tegin oma elukohast Nõmmelt Marje elukohta Kadrinasse suhteliselt üldiseid treeninguplaane, õppis Marje ennast täpselt tundma ja sai aru, mida ta vajab, ning korrigeeris vastavalt oma plaane. Ühesõnaga täisprofessionaalne suhtumine ning nõudlikkus oma ja treeneri tegevuse suhtes. Mulle meeldis see, kuidas ta suutis tagasilöökidele ja ebaõnnestumistele vaatamata end korduvalt uuesti poodiumi kõige kõrgemale astmele võidelda.

Kehaliste eelduste poolest oli ta vaid natuke üle keskmise, kuid kaks medalit Eesti mardmaasuusatamise MVdelt ja kergejõustikumedalid Rakvere MVdelt näitavad, et sihikindla treeninguga viis ta end heale tasemele. Pärast Jukola avatapi teist kohta (LUSi klubis) sai mulle selgeks, et Marje on vaimult nii vintske, et jõuab isegi maailma eliidi hulka. Sain ka aru, et ma pole osanud tema võimeid täies ulatuses avastada.

Möödunud aastal Ameerikas veteranide MM-il saavutatud suurtulemus (2. koht D35s) järel võin rõõmu tunda, et olen kunagi treeninud nii kõrge klassiga võistlejat.

# Sinu õigused ja kohustused Eestimaa looduses viibides

Alates 7. oktoobrist 1991 toimub Eesti VR Maareform, mille tulemusena kujunevad "riiklikul maaomandil rajanevad suhted ümber peamiselt maa eraomandil põhinevateks suheteks" (Maareformi seadus – edaspidi: MrS – §2). Seetõttu kaob nn riigi maa, mis "kuulus rahvale", ning millel viibimist ei piiratud mitmesuguste kitsendustega.

Orienteerumine on spordiala, kus viibitakse suurelt jaolt metsas ning kus, tulenevalt MrS kiirenevast käigust, puutume järjest enam kokku maa-kinistu omanikuga. Seega on igal metsas viibijal kasulik teada, mis õigused ja kohustused tal on. Alljärgnevas artiklis on mõned soovitusel ning seadusesätted, mida orienteerumisevõistlusi korraldajad isik ja ka orienteeruja ise teada võiks.

## Võistluste korraldaja ja rajameister

1. Võta esmalt ühendust kohaliku omavalitsusega.

- Kooskõlasta seal võistluste aeg ja maa-ala hõlmav territoorium.

- Selgita välja kinnistusraamatusse kantud kinnistute piirid ning vajadusel omanikud. Kinnisomand tekib kinnistusraamatusse kandmisega (Asjaõiguse seadus §118 lg1); kõik teised, kes väidavad end olevat omanikud, seda juriidiliselt ei ole. Seda on kasulik teada hilisemate vaidluste lahendamisel.

- Tee selgeks võimalikud piirangud looduskaitse või riikliku kaitse all olevad objektid; kohaliku omavalitsuse poolt kehtestatud metsaskäigu keelud jms.

- Selgita väälija probleemset isikud – neid leidub kindlasti –, et võimaluse korral nende isikutega seotud paiku vältida või sinna sattudes teada, kuidas käituda.

2. Kooskõlasta metsaskäik kohaliku omavalitsusega.

3. Selgita välja põllud, mida tuleb vältida.

4. Kui rada läbib kinnistuid, võta ühendust kinnistu omanikega ja püüa leida

kompromiss maastiku kasutamiseks, tehes endale eelnevalt selgeks, millised on sinu õigused ja võimalused kinnistut kasutada (neid leidub), et vältida kinnistu omaniku poolt esitatavaid surveavaldusi.

5. Eestis leidub kohti, kus tegutsevad nn külakogukonnad eesotsas külanematega, kooskõlasta oma tegevus ka nendega.

**NB!** Kõige paremat informatsiooni saad alati kohalikust omavalitsusest.

## Võistleja ja muidu metsas-käija

Sattudes metsas võõrale kinnistule, tea, et sellel viibimist reguleerib Asjaõiguse seadus (edaspidi AÕS), täpsemalt selle seaduse kolmas jagu. Kõige olulisemad on paragrahvid 142 *Võõral maastikul viibimine* ja 167 *Võõra metsa kasutamine*. Lisaks on veel teisigi seadusepunkte, mis seavad kitsendusi. Järgnevalt olulisemast.

**§142 lg 1. Eraõigusliku isiku omandis olevat kinnisasjal, mis on omaniku poolt piiratud või tähistatud, ei või teised isikud omaniku loata viibida, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.**

Võõral maastikul viibimine on üks olulisemaid kinnisomandiga seotud kitsendusi, sest sellega piiratakse oluliselt omaniku õigusi. Nimetatud paragrahvi juures võib tekkida vaidlusi, mida lugeda kinnisasja tähistamiseks või piiramiseks. Siin ei tule mõelda piirikive ja -tulpasid, mis on pandud kinnisasja mõõdistamiseks ja looduses tähistamiseks. Üldiselt tuleb asuda seisukohale, et maastiku piiramisena käsitletakse igasugust tarastamist, piirdeaedade, kaasa arvatud karjaaedade tegemist. Tähistusest peab olema aru saada, et tegemist on suletud territooriumiga. Seega: kui te metsas joostes ei pörka vastu tara ega näe silti või tähist, kuhu on kirjutatud, et tegemist on suletud territooriumi ja eramaaga, jookske rahulikult edasi.

Orienteerumise seisukohast lähtudes jääme lootma, et kõik Eestimaa maaomanikud ei ole suutelised oma

maastikke tarastama.

**2. §142 lg 2. Eraõigusliku isiku omandis olevat kinnisasjal, mis ei ole piiratud ega tähistatud, ei või teised isikud omaniku loata viibida päikeseloojangust päikesetõusuni.**

See seadusesäte puudutab otseselt õiseid orienteerumisevõistlusi, mis toimuvad reeglina pärast päevaloojangut. Kui maastik ei ole piiratud või tähistatud, võivad kõik isikud seal ka öösel viibida. Siiski ei tohi maastiku omanikule sellega kahju tekitada. Vastasel korral on omanikul õigus nõuda hüvitust.

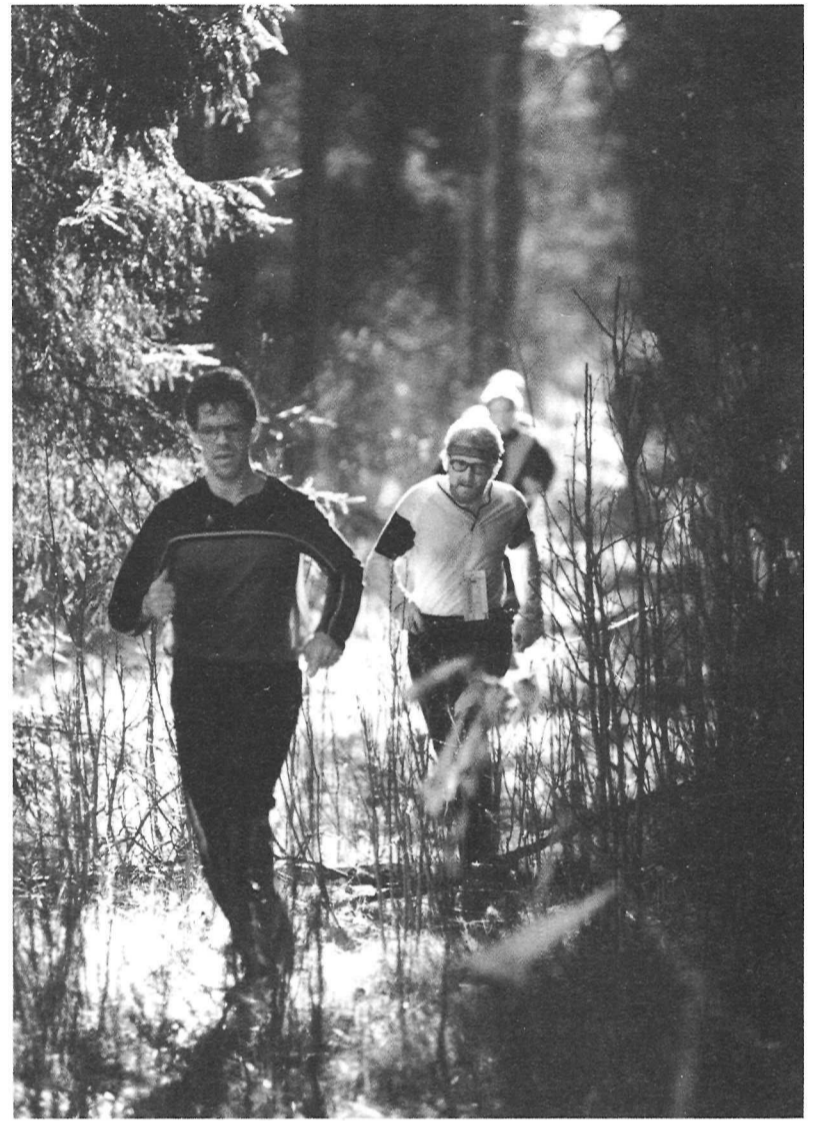
Lähtudes AÕSi mõnedest paragrahvidest, on meil ka võõral kinnistul õigus ööpäevaringselt viibida. Need erandid on:

- **§155 Avalik tee.** Selle all tuleb mõista riigi või kohaliku omavalitsuse omandis olevat teed, see on oma ühiskondliku olemuse tõttu kõigile kasutamiseks. Kinnisasja omanik ei tohi takistada tema kinnisasja läbiva avaliku tee kasutamist.

- **§156 Ajutine tee.** Selle all mõistetakse teed, mis läheb üle kinnisasja, et tagada juurdepääs naaberkinnistutele. Niisuguse tee kasutamist ei saa kinnisasja omanik keeleata.

- **§157 Jalg- ja talitee.** Sellise tee määramine rajaneb suuresti tee kasutamise pikaajalisel traditsioonil ja vastab kohalikele tavadele. Näiteks järve äärde viiva tee kasutamist ei ole maaomanikul õigust keelata. Jalg- ja taliteid võib kasutada ka siis, kui kinnisasi on tähistatud ja piiratud ning kui päike on loojunud. (Ideaalne väljapääs rajameistrile.)

- **§161 Kallasrada.** Kallasrajaõigus on üks nn iga-mehe-õigus, kus ei kehti punktides 1 ja 2 sätestatud kitsendused. Kallasrada on kõigil veekogudel v.a veekogud, mis jäävad ühe kinnisasja piiridesse. Kallasrada on kaldariba, mida igaüks võib kasutada veekogu ääres liikumiseks, veesõidukiga randumiseks, kaupade väljalaadimiseks jms, tekitamata seejuures kaldamaanikule kahju. Kallasraja laiust arvatakse lamekaldal keskmise vee-seisu piirjoonest ja kõrgkaldal



...kui te metsas joostes ei pörka vastu tara ega näe silti või tähist, kuhu on kirjutatud, et tegemist on suletud territooriumi ja eramaaga, jookske rahulikult edasi.

Foto: Harry Veide

kaldanõlvale ülemisest servast. Laevatatavatel veekogudel on see 20 m, teistel veekogudel 10 m. Suurvee ajal, mil kallas on üle ujutatud, on kallasrada 4 m veepiirist. Seega on kallasrada üks võimalus minna läbi maa, mida maaomanik kasutada ei luba.

**3. §167 Võõra metsa kasutamine.** Riigile ja kohalikele omavalitsusele kuuluvas metsas võivad viibida kõik, olenemata kellaajast, ning korjata marju, seeni, hagu, pähkleid. Seadusega võib niisugust tegevust kitsendada, näiteks tuleohtlikul perioodil võib keelata metsa minemise täiesti. Piiramata või tähistamata erametsas võib pärast päikeseloojangut viibida vaid metsaomaniku loal. Suletud (piiratud) metsas võivad kõrvalised isikud viibida ja metsasaadusi varuda üksnes metsaomaniku loal. Tulenevalt Metsaseadusest kehtestab metsa piiramise ja riiklikele standarditele vas-

tava tähistamise korra ja nõuded kohaliku omavalitsuse.

Looduses viibimist reguleerivad Eestis veel mitmed seadused nagu Metsaseadus, Maanteeseadus, Veeseadus, Ranna- ja Kaldaseadus jne, mistõttu läheb järjest raskemaks järgida metsajooksu tehes ning radu planeerides kõiki kehtivaid normatiivakte ning seadusi. Hea oleks, kui keegi saaks täiendada käesolevat artiklit ja lisada seadusesätteid, mida võistluste korraldajatel tuleb teada, ja ka neid, mis aitaksid meid edaspidi maaomanike survele ja kurjadele koertele vastu panna.

Käesolevat artiklit ajendasid kirjutama ühelt poolt eelmisel aastal Tallinna neljapäevakutelt saadud kogemused ja teiselt poolt kohaliku omavalitsuse maanõunikuna.

TÕNU TÄNAV

## Arsti veerud

# Spordiarstilt orienteerujatele

Ajad muutuvad ja meie koos nendega. Olen olnud orienteerumisspordi sees, vaadanud tegemisi kõrvalt ning taas hakanud uurima inimest kõige harmoonilisemalt arendava spordiala erinevaid külgi.

Tänu kauaaegsele erialasele tööle spordiarstina tean paljusid probleeme, millega igas vanuses sportlased kokku puutuvad. Viimastel aastatel on Eesti spordimeditsiiniski toimunud muutused. Sportlasele ei läheneta mustvalgel printsiibil: kõlbab - ei kõlba, luban - ei luba, käsin - keelan. Otsusi teevad sportlane ja treener, keda arst ja ta meeskond kaasaegset aparatuuri kasutades abistavad. Muidugi on kogu süsteem kaugel täiuslikkusest, õigemini alles alustatakse selle loomist, kuid vähemalt teatakse, kuhu pürgida. Enamik orienteerumisspordiga

alustanud ei oska kindlasti seada endale kaugemaid eesmärgi. Kuid varem või hiljem tõstatub küsimus, kas joosta metsas tervisesportlasena või võiks sihtida ka kõrgemaid eesmärgi. See on noorele inimesele väga oluline otsus: kas elada tavalist noore-elu või loobuda mõningatest vabadustest ja kohustuda realiseerima oma võimed tippasemel.

Millised kehalised ja funktsionaalsed näitajad iseloomustavad maailmaklassi orienteerujaid? (Kasutan andmeid ajakirjast *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*).

**1. Kõrge aeroobne töövõime**, mille integraalseks väljendajaks on maksimaalne hapnikutarbimine VO2max (ml/min kg). Naistel 60-65 ja meestel 75-80. Seda on võimalik teatud

tingimustel määrata otseselt või kaudselt laboratoorses tingimustes.

**2. Kõrge jooksuökonoomsus (VO2 ml/kg km)**, s.o võime väiksema hapnikukuluga kiiremini joosta. Eriti ilmnes see meestel füüsiliselt raske- ja maastikul. Parematel orienteerujatel on see omadus olulisem kui maksimaalse hapnikutarbimise väga kõrge näitaja.

**3. Arenenud lihaskond.** Orienteerujad jooksevad maastikul tasakaalu ja koordinaatsiooni säilitamiseks kergelt kõverdatud puusade ja põlvedega. Metsas liigutakse erineval pinnasel üles- ja allamäge, hüpatakse ja maandutakse. See kõik esitab kogu lihaskonnale väga suuri nõudmisi.

**4. Anaeroobsete ainevahetuse mehhanismide küllaldane tase.** See valdkond on orienteerumises vähem

uuritud. Võistluse vältel varieerub jooksukiirus 3-10 min/km ja pulsisagedus on keskmiselt 90% maksimaalsest individuaalsest laest. Tipporienteerujate maksimaalsed laktatdiväärtused vereseerumis ulatuvad testimisel meestel 10-17 mmol/l ja naistel 8,4-14 mmol/l. Järelikult on orienteeruja anaeroobne võimekus oluliseks komponendiks üldise funktsionaalse seisundi hindamisel.

Esitatud punktides iseloomustatakse orienteeruja kehalist seisundit, kuid heal orienteerujal peavad olema ka kindlasti **üle keskmise ulatuvad vaimsed võimed.**

Kui eelnevaga võiks vastata küsimusele, kelleks saada, siis nüüd peaks iga tippu rühkida otsustanud noor küsimine, kes ma olen, kas on eeldusi, mida arendada?

Esitaks soovitan analüüsida oma senist edasiminekut orienteerumiseradadel - kui suure vaevaga on areng saavutatud. Heaks objektiveks näitajaks on erinevatel maastikutüüpidel

saavutatud keskmiste võistluskiiruste suurenemine. Teiseks soovitatakse pöörduda kvalifitseeritud spordiarsti poole, et:

1. Määrata tervislik seisund ja teadustada nn nõrgad kohad organismis.
2. Testida südame-veresoonekonna ja respiratoorse aparadi funktsionaalne võimekus. Sageli ei piisa ühekordsest arsti külastusest ja tuleb läbida ka lisauuringuid.

Omandatud teadmiste põhjal peaksid tekkima järgmised küsimused: **Kas jätkata maja ehitamist, mille vundamendis on kvaliteetsed materjalid:**

- tehniline ettevalmistus
- kehaline ettevalmistus
- hea vaimne ja kehaline tervis
- küllaldane materiaalne tagatis

**või** tuleb alustada alusmüüri suuremast või väiksemast remondist?

Vastuste leidmiseks soovin kõigile tahet, jõudu ja arukust!

LEENA ANNUS  
Spordiarst

# XX ILVESTEADE

18.-21. juuni 1998.a.  
Prangli

1998.a. Ilvesteade korraldatakse Prangli-Veskimõisa ja Vana-Kambja maastikel. Teateorien-  
teerumise mitmepäevajooksu Ilvesteade korraldatakse alates 1979. aastast, käesolev võistlus  
on järjekorras kahekümnend.

Tartu orienteerumisklubi Ilves on loodud 3. oktoobril 1978. aastal Arvo Kivika initsiatiivil,  
olles esimene spetsialiseeritud spordiklubi - orienteerumisklubi - Eestis ja tollases Nõukogude  
Liidus. Klubi loodi konkreetse ideega - hakata korraldama ainulaadset võistlust maailmas, teate-  
orienteerumise mitmepäevajooksu ILVESTEADE.

Esimene Ilvesteade peeti kohe järgmisel suvel pärast klubi loomist Perajärvel, korralda-  
jatuümikaks viis meest, kes kõik sündinud 1950. aasta suvest sügiseni: Arvo Kivikas, Kalle  
Kalm, Lembitu Kuuse, Madis Oras ja Avo Veermäe. Neli neist on olnud korraldajana ametis  
kõigil üheksateistkümmel Ilvesteatel. Uus võistlus võeti kohe omaks, võistlenu tuli 287 võistkonda  
900 võistlejaga. Esindatud oli peale Baltimaade terve tollane Nõukogude Liit Vladivostokini  
välja. Muu maailm oli meist paraku ära lõigatud. Eestist oli võistkondi 63 - seda on poole vähem  
kui 1996. aastal.

Võistlejate hulk Ilvesteatel kasvas kiiresti, saavutades tipu 1989. aastal, mil võistkondi oli  
838, võistlejaid 4000. See oli aeg, mil tulijaid oli veel Venemaal ja metsa oli võimalik pääseda  
juba ka lääne poolt tulijail. Tähelepanuväärseks sündmuseks oli IOFi presidendi Heinz Tschu-  
dini osalemine 1988. aastal.

1990. aastal muutus aga venelaste ja teiste ida poolt tulijate jaoks Eestisse pääsemine raske-  
maks ning osavõtjate arv vähenes.

Ilvesteade on aastatega muutunud traditsiooniks ja oleme teda edasi korraldamas vaatamata  
vahepealsetele raskustele ning see omanäoline võistlus areneb edasi.

Taas on valminud heatasemelised kaardid Prangli-Veskimõisa ümbruses, kus pakume Teile  
võimaluse ühendada pingelise võistluse ja meeldiva suvise puhkuse.

Ilvesteadet toetavad AS Ilves-Extra, OÜ Ilves-Sport, OÜ Arma-Trükk ja Tõravere Trükikoda.  
**VÕISTLUSKLASSID**

Ilvesteatel osalevad 3-liikmelised nais- ja meeskonnad. Võistkonnal võib olla üks varuvõistleja.  
Lisaks klassidele H21 ja D21 on eraldi arvestus samadel radadel:

klassid H18 ja D18 - sündinud 1980.a. ja hiljem;

klassid H40 ja D40 - kolme võistleja vanuste summa vähemalt 120 aastat, kusjuures kõik võistle-  
jad on sündinud 1963. aastal ja varem.

## RAJAD

Vahetuste võitjate ajad iga päev (orienteeruvalt):

H - 50, 30 ja 40 minutit;

D - 45, 30 ja 35 minutit.

## PROGRAMM

neljapäev 18.06.1998 ühisstart kell 16

reede, laupäev, pühapäev 19.-21.06.1998 ühisstart kell 11

## STARDIMAKS

450 EEK võistkond.

## KAARDID, MAASTIK

Kaardid seisuga 1998.a. Mõõtkava 1:15000. Kõrgusjoonte vahe 2,5 m.

Erineva läbitavusega kuuse- ja männimets, lagedaid vähe - mahajäetud põllud ja heinamaad.  
Kohati palju pisisoid.

Reljeef keskmiselt liigestatud. Kõrguste vahe maastikel maksimaalselt 40-60 m, ühes nõlvas  
20-35 m.

## MAJUTUSVÕIMALUSED

Motell, hotell - ettetellimisega. Telklaager, põrandamajutus.

**TRANSPORT** - võimalik tellida: Tallinnast võistluspaika, majutuskohtadest stardipaikadesse  
ja Tallinnasse tagasi;  
majutuskohast stardipaikadesse ja tagasi. Parkimine tasuta.

## AUHINNAD

kuuele paremale nais- ja meeskonnale. Klassides H18, D18, H40, D40 autasustatakse vastavalt  
võistkondade arvule.

## REGISTREERIMINE

kuni 28. maini 1998.a. koos pangapäevakandega või sularahamaksega.

### OK ILVES

PK 161 EE2400 Tartu

fax 27-420651 e-mail pilet@cut.ee

Pangaarve nr. 1120086880 Hoiupanga Tartu regioon, kood 650

Täiendav informatsioon koduleheküljel <http://www.math.ut.ee/~mpandis/ilves.html>

# NOORTE ILVES

**NOORTE ILVES on ILVESTEATE** satelliitvõistlus, mis mõeldud noortele, kes ei saa veel  
Ilvesteatel võistelda, aga soovivad kogeda ühisstarti elamust ja tihedat konkurentsi. Individu-  
aalarvestuses võistlus vanuseklassidele HD 10, 12 ja 14 toimub kõigil neljal Ilvesteate päeval,  
ühisstart on veerand tundi enne põhiklasside starti. Auhiinad antakse 4 päeva summas. Kuni  
10-aastastele lastele toimub viimasel võistluspäeval ühisstartist minijooks, millele on või-  
malik registreerida kohapeal. Võistlus on nõõrirajal, joostakse skeemiga.

## VÕISTLUSKLASSID JA RADADE PIKKUSED

D10 1,5-2,5 km H10 1,5-2,5 km

D12 2,0-3,0 km H12 2,5-3,5 km

D14 2,5-3,5 km H14 3,0-4,5 km

Minijooks 0,6-0,8 km (nõõrirada)

## PROGRAMM

neljapäev 18.06.1998 ühisstart kell 15.45 HD 10, 12, 14

reede, laupäev, pühapäev 19.-21.06.1998 ühisstart kell 10.45 HD 10, 12, 14

pühapäev 21.06.1998 ühisstart kell 10.00 minijooks

## STARDIMAKS:

H10, H12, H14, D10, D12, D14 - 60 EEK (4 päeva)

minijooks - 5 EEK (registreerimine Ilvesteate 2.-3. päeval kohapeal)

Kaardid, maastik; majutus, transport; registreerimine - vastavalt Ilvesteate üldjuhendile.

## IV rahvusvaheline orienteerumise mitmepäevajooks

# 4EST-98

Värskas, 8.-11. juulil 1998

## AJAKAVA

Kolmapäev	8. juuli	15.00	1. osavõistluse start, Värskas
Neljapäev	9. juuli	10.00	2. osavõistluse start, Tuderna
Reede	10. juuli	10.00	3. osavõistluse start, Tuderna
		19.30	1 km orienteerumine tipoorienteerujate osavõtul, Värskas
		20.00	1.-3. osavõistluse võitjate autasustamine, Värskas
Laupäev	11. juuli	10.00	4. osavõistluse viitstart, Värskas
		12.00	autasustamise algus

## OSAVÕTUKLASSID

H8NR, H9NR, H10TR, H11, H12, H13, H14, H16A, H16B, H18A, H18B, H20, H21E, H21AP,  
H21AL, H21B, H35AP, H35AL, H40AP, H40AL, H45AP, H45AL, H50, H55, H60, H65  
D8NR, D9NR, D10TR, D11, D12, D13, D14, D16A, D16B, D18A, D18B, D20, D21E, D21AP,  
D21AL, D21B, D35AP, D35AL, D40, D45, D50, D55, D60

P - tavarada, L - lühendatud rada, A - tehniline rada, B - lihtne rada, NR - nõõrirada (nõõr läbib  
KP-d), TR - tugirada (nõõr KP-sid ei läbi)

Rajad algajatele (kõikidest vanuseklassidest): HN, DN

Avatud rajad (ilma eelregistreerimiseta): 3 km, 5 km, 7 km.

## KAARDID

Kevad 1998, Värskas ja Obinitsa-Tuderna. Mõõtkava: 1:10000 klassides H/D8-12 ja H/D45+,  
1:15000 kõikides ülejäänud klassides. Kõrgusjoonte vahe: 5m (Obinitsa-Tuderna) ja 2,5m  
(Värskas)

## MAASTIK

Tiheda teede- ja sihvõrguga hästijoostav nõõrgalt ja keskmiselt liigestatud kaunis männimets.

## STARDIKORD

Esimesed kolm osavõistlust toimuvad eraldistardist (intervall 2 min.), stardiprotokollid ilmu-  
vad nädal enne võistlust ajalehes Orienteeruja ning on kättesaadavad ka EOL infoservertist  
aadressil <http://www.sport.ee/eol/fe98/>. Klasside H/D11+ ja H/DN võistlejad, kes kolme päeva  
aegade summas kaotavad oma klassi võitjale mitte üle 1 tunni, stardivad viimasel päeval  
viitstartist, ülejäänud nende klasside võistlejad stardivad eraldistardist 1 min. intervalliga pärast  
viitstarti lõppu. Klassides H/D8-10 starditakse kõikidel päevadel eraldistardist. Avatud radadele  
stardib iga osavõtja talle sobival ajal 2 tunni jooksul.

## VÕISTLUSKESKUS

Värskas. Võistluskeskuse juures on telkimisvõimalus 60 kr/telk (20 kr/öö/telk) ja põran-  
damajutus Värskas Gümnaasiumis 60 kr/in. (20 kr/öö/in.). Telklaagri juures on valvega parkla  
- 25 kr. Ööbimine 100 m kaugusel võistluskeskusest asuvates majades 240 kr/in. (80 kr/öö/in.)  
ja Värskas Sanatooriumis 150 kr/öö/in. Telkimise, põrandamajutuse ja parkimise eest on või-  
malik tasuda registreerimisel, ülaltoodud hinnad on kogu võistluse aja eest. Parkimise eest fin-  
ishipakades tasutakse kohapeal (5 kr/ päev).

Ööbimisvõimaluste kohta võib saada lisainfot Põlva turismiinfopunktist tel. 279-97316.

1. ja 4. võistluspäeva finish on Värskas, 2. ja 3. võistluspäeva finish on Tuderna küla lähedal  
(ca 15 km Värskast). Võistluskeskusest finishipaika Tudernas ja tagasi on võimalik sõita eribus-  
siga (pilet 10 kr).

## RADADE PIKKUSED

Klass Rada(km)	Klass Rada(km)	Klass Rada(km)	Klass Rada(km)
H21E 7-10	H20 6-9	D21E 4-7	D20 4-6
H21AP 7-9	H18A 6-8	D21AP 4-6	D18A 4-6
H21AL 5-7	H18B 5-6	D21AL 3-5	D18B 3-5
H21B 6-8	H16A 5-6	D21B 3-5	D16A 3-5
H35AP 7-9	H16B 4-5	D35AP 4-6	D16B 3-4
H35AL 5-7	H14 3-4	D35AL 3-5	D14 3-4
H40AP 6-8	H13 3-4	D40 4-5	D13 3-4
H40AL 5-6	H12 2-3	D45 4-5	D12 2-3
H45AP 5-7	H11 2-3	D50 4-5	D11 2-3
H45AL 4-5	H10TR 2-3	D55 3-4	D10TR 2-3
H50 4-6	H9NR 2-3	D60 3-4	D9NR 2-3
H55 4-5	H8NR 2-3		D8NR 2-3
H60 3-5	HN 4-6		DN 3-4
H65 3-4			

## REGISTREERIMINE JA OSAVÕTUMAKS

Kuni 15. juunini 1998 võistluse 4EST-98 registreerimislehel aadressil: OK Peko, Värskas  
EE2615, faks 279-64949, e-mail [eomap@eomap.ee](mailto:eomap@eomap.ee). Registreerimisega samaaegselt tasuda  
osavõtumaks: ülekandega OK Peko a/a nr. 6520059917 Eesti Maapank (kood 765) või sulara-  
has OK Peko esindajale.

Registreerimislehti on võimalik saada suurematel orienteerumisevõistlustel.

Osavõtumaksud (sulgudes näidatud summa kehtib EOL 1998.a. litsentsi omanikele):

H/D8-12	H/D13-18	H/D20,D55+,H60+	H21-55,D21-50,H/DN
kuni 30.04.1998: 150 kr (60 kr)	280 kr (90 kr)	350 kr (120 kr)	420 kr (150 kr)
1.05.-31.05.1998: 175 kr (70 kr)	330 kr (100 kr)	400 kr (130 kr)	500 kr (170 kr)
1.06.-15.06.1998: 200 kr (80 kr)	400 kr (120 kr)	500 kr (150 kr)	600 kr (200 kr)

Osavõtumaks avatud rajal on 30 krooni päevas (tasutakse kohapeal sularahas).

Loobumisel kuni 15. juunini 1998 tagastatakse 50% osavõtumaksust. Võistleja nime muut-  
mine sama klassi piires (tasu 25 kr) on võimalik kuni 8. juulil kella 14-ni, eesõigus selleks on  
sama klubi liikmetel.

Täiendavat infot võistluse 4EST-98 kohta võite saada EOL kontorist (tel. 2-6398681) või Raul  
Kudrelt (tel. 279-64756, faks 279-64949).

## TRENINGMAASTIK

Treningmaastik (ca 1 km võistluskeskusest Värskas) on avatud 07. juulil kella 15-st. Kaarte  
saab osta võistluskeskusest, hind 20 krooni (on võimalik tasuda registreerimisel).

## AUTASUSTAMINE

Autasustatakse esimese kolme päeva võitjaid kõikides võistlusklassides ning paremaid nelja  
päeva summas (algajate ja B-osavõtuklassides autasustatakse ainult võitjaid).

## VÕISTLUSE KORRALDAJAD

EOL, OK Peko ja OK Võru

Peakorraldaja: Raul Kudre (OK Peko), tel. 279-64756, faks 279-64949

EOL volinik: Avo Veermäe (OK Ilves)

## EOLi võistluskalender 1998

Lühendid:	LN - lühendatud tavarada	
N - tavarada	T - teade	
P - pikk rada	Ö - öine	
L - lühirada	M - mäрге	

Kuuk	Algus	Viimane	Hüvitus	
Aprill	10.04	Karjalaskevõistlus - N	Hinsa	
	11.-12.04	Peko Kevad - N, LN	Saatse	
	11.-12.04	Metssiga - N, LN	Karujärve	
	25.04	Jüriööjooks - ÖT	Võru	
Mai	01.-03.05	Ilves - 3xN	Küka	
	09.-10.05	Otepää Kevad - N, LN	Otepää	
	16.05	Üliõpilasmängud	Kodasoo	
	23.05	Eesti MV - L, O	Viitna-Köverjärve	
	24.05	Tallinna MV - N	Keila-Joa	
	30.05	Virumaa o-jooks - N	Viitna-Köverjärve	
	31.05	MSL Jõud MV - T	Viitna-Köverjärve	
	31.05	Orioni SV 1. etapp - N	Männiku	
	Juuni	06.06	Tln Kalevi ja Harju Jõu MV - N	Kodasoo
		07.06	OK Järva Karud auhinnavõistlus N	Vetla
18.-21.06		Ilvesteade - 4xT	Prangli	
23.-24.06		Suvejooks - N, ÖT, N	Ännijärve	
Juuli	08.-11.07	4EST - 4xN	Värskas, Obinitsa	
	25.-26.07	Orioni SV 2. ja 3. etapp - N, N	Kulli	
	25.07	Kuressaare pargivõistlus - L	Kuressaare	
	26.07	Saaremaa o-maraton - P		
	31.07-02.08	Kobras Cup - LN	Küka	
	August	08.08	Hiumaa MV - N	Kõpu
		08.08	Kalevi MV - N	Mägede küla
09.08		Lahtine segateade HD12/14, H+D+H+D+H	Mägede küla	
14.08		Kalevi päevade pargivõistlus - L	Pärnu	
15.-16.08		Balti MV - N, T	Otepää	
22.08		Eesti MV - P	Värskas	
23.08		Orioni SV 4. etapp - N		
29.-30.08		Eesti MV - N, T	Karaski	
September		05.-06.09	Hiumaa KV - N, L	Kärdla
		06.09	Järvamaa MV - N	Holstre-Polli
	12.09	TA OK maraton - P	Mägede küla	
	19.-20.09	Põlva MV - N, T	Aarna	
	23.09	Eesti Koolispordiliidu MV - N	Nelijärve	
	26.-27.09	Suunto Games - N, LN	Otepää, Hellenurme	
	26.-27.09	MK 10. etapp (eelj, finaali) - LN, N	Otepää, Hellenurme	
	29.09	MK 11. etapp - T	Otepää, Hellenurme	
21.11	EOLi kongress			

## Päevakud

### Lääne-Virumaa

15. apr	Tapa
22. apr	Uduküla
06. mai	Kadrina
13. mai	Neeruti
20. mai	Tamsalu
27. mai	Kiigamäe
10. juuni	Põlula I
05. aug	Võsu
12. aug	Pikasaare
19. aug	Neeruti
02. sept	Kunda
09. sept	Põlula II
16. sept	Vinni

Start avatud 16.00-19.00, stardimaks 15 kr, noored tasuta.

### Rapla maakond

13. mai	Raikküla
26. mai	Märjamaa
16. juuni	Keava
08. sept	Raikküla

Start avatud 17.30-19.00, stardimaks 10 kr, noored 3 kr.

### Tallinn

30. apr	Pirita-Kose
07. mai	Harku I
14. mai	Paldiski I
21. mai	Muraste I
28. mai	Jäneda
04. juuni	Kuusalu
11. juuni	Aegviidu
16. juuni	Pirita
25. juuni	Jäneda-Nelijärve
02. juuli	Vetla
07. juuli	Samblapõllu
16. juuli	Paldiski II
23. juuli	Muraste II
30. juuli	Vääna-Jõesuu
06. aug	Audevälja
13. aug	Voose
20. aug	Nelijärve

## ORIENTEERUMISKAUBA AS



**inlos®**

**OLWAY**

**SUUNTO**

OLWAY JA JALASE JOOKSUKINGAD  
KOMPASSID JA JOOKSURIIDED, SÄÄRE-  
KAITSED JA KAITSEPRILLID.  
ORIENTEERUMISVARUSTUS  
VASTAVALT TEIE SOOVILE.

Orienteerumiskauba AS  
 EE 0035 Tallinn  
 Oismäe tee 98-62  
 Tel.: 6 579 671  
 GSM: 25 046 904

Info aadressil:

## “Otepää kevad ‘98”

Käärikul, 9.–10. mail 1998

### AJAKAVA

Laupäeval, 9. mail kell 14 tavarada  
Pühapäeval, 10. mail kell 10 lühendatud tavarada

### VÕISTLUSKLASSID

HD8NR, HD10TR, HD12, HD14, HD16, HD18, HD21A, HD21B, HD35, HD45, HD55

### KAARDID

Kevad 1998, autor Kalle Remm (kaardi esmakasutus!). Mõõtkava 1:10 000, H 5m.

### STARDIKORD

Mõlemal päeval starditakse eraldistardist. Stardiprotokollid pannakse välja 7. mail Tartu neljapäevakul ja aadressil <http://www.math.ut.ee/~uve/otepaa98/ok98str.html>. Klassides HD21A peetakse võistlus samaaegselt Tartu üliõpilasmängudega ning kasutatakse elektroonilist märkesüsteemi.

### LASTERADA

Igal võistluspäeval on eraldi rada väikestele lastele (sobib ka 5-6 aastastele). Sellel rajal on osavõtt tasuta, paremusjärjestust ei määrata, start on avatud 1,5 tunni jooksul pärast põhivõistluse stardi algust.

### VÕISTLUSKESKUS

Kääriku spordibaas (11 km Otepäält).

Majutust saab tellida Kääriku spordibaasist: tel. (276) 57 235, Pühajärve puhkekodust: tel. (276) 55 103 ja Otepää turismiinfopunkti: tel. (276) 55 364, fax (276) 61 246. Võimalik ka põrandamajutus (10 krooni öö). Parkimine iga võistluspäeva finišipaigas maksab 5 krooni.

### REGISTREERIMINE

Kuni 1. maini 1998 kirjalikult Uve Nummertile: Mõisavahe 42–128, Tartu, EE2400, fax (27) 410 485, e-mail [uve@ut.ee](mailto:uve@ut.ee). Koos registreerimisega tasuda osavõtumaks OK Kape a/a nr. 1120072784 Hoiupangas (kood 650) või sularahas OK Kape esindajale. Registreeruda saab ka Jüriööjooksul ja võistlusel “Ilves-3”. Hilinejaid registreeritakse kahekordse stardimaksu eest olemasolevate reservkohtade piires.

### OSAVÕTUMAKS

HD8–12	15 krooni päev
HD14–18, HD55	25 krooni päev
HD21–45	40 krooni päev

### AUHINNAD

Võistlusklasside parimatele kahe päeva aegade summas (vastavalt osavõtjate arvule antud klassis).

### VÕISTLUSE KORRALDAJAD

OK Kape ja Otepää Spordiklubi

Paralleelselt Otepää kevadega toimuvad üliõpilaste võistlused. Info tel 27 434790

## Toimetus täpsustab

Eelmise *Orienteeruja* (1(28)) artiklis *Soome löi pretseidindi* oli pisut segadust klubilise kuuluvusega. Õigeks palume lugeda: Võistleja 1998.a suvehooaja välisklubi  
Armo Hiie Lynx (Soome)  
Olle Kärner Hämenlinna Suunnistajat (Soome)  
Maret Vaher IFK Södertälje (Rootsi).

27. aug Harku II  
03. sept Kodasoo  
10. sept Pirita-Merivälja  
Start on avatud maist septembrini kella 17.00-19.30, septembris 17.00-19.00. Finiš suletakse kell 20.30, septembris 20.00.

### Tartu

17. apr Ihaste  
23. apr Vissi-Kammeri  
30. apr Elva  
07. mai Uniküla  
14. mai Otepää  
21. mai Vooremägi  
Edasi jälgige reklaami, stügisel välja jagatud plaanides võib seoses uute kaartidega olla muudatusi.  
Start avatud 17.00-19.00

## Registreerimine lõpeb

Jüriööjooks  
Ilves-3  
Eesti MV

10. aprillil  
13. aprillil  
5. mail

## ORIENTEERUJA

### Toimetaja:

**MARET VAHER**  
Käredatee 16, Audru, EE3671, Pärnumaa  
tel kodus (244) 64111

### Kontaktisik:

**MILVI KIVISTIK**  
tel.kodus (27) 472234, tööl (27)465363

### Toimetuse kolleegium:

**MATI POOM, TARVO AVASTE,  
RISTO ROSTE, MILVI KIVISTIK**



**EESTI  
ORIENTEERUMISLIIT**

Regati 1 EE0019 Tallinn Estonia  
tel +372 6398681 fax 6398653